

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Semantika ir pragmatika	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. Anastasija Belovodskaja	Filologijos fakulteto BKKI Slavistikos katedra
Kitas (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
MA	Privalomas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinis ir savarankiškas darbas	Rudens semestras	Rusų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Bendrosios kalbotyros žinios ir gebėjimai. Rusų kalbos mokėjimas C1 lygiu	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	133	48	85

Dalyko (modulio) tikslas		
Studijų dalyko tikslas: - atskleisti reikšmės sąvokos problematiką bei kalbinės (lingvistinės) reikšmės ir pragmatinės (kalbėtojo) reikšmės sąveiką; formuoti kalbos ženklų sintagminių ir paradigminių ryšių ypatumų suvokimą; ugdyti gebėjimus suprasti bei taikyti praktikoje įvairias semantines analizės prieigas; - suteikti esminių žinių apie šnekos, arba kalbėjimo, aktų teoriją; gilinti supratimą apie lokucinio, ilokucinio ir perlokucinio šnekos aktų lygmenų sąveiką; formuoti mandagumo kaip tautiškai bei kultūros determinuotos kategorijos supratimą; sėkmingai formuoti ir taikyti praktikoje efektyvios komunikacijos strategijas; - ugdyti analitinį kritinį mąstymą; gebėjimą organizuoti savo darbą ir mokymąsi, pasirenkant tinkamas strategijas užduotims atlikti, siekti kokybės.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai: - turės žinių apie pagrindines lingvistinės semantikos sąvokas ir pagrindines reikšmės koncepcijas; - suvoks įvairių kalbų leksinių semantinių sistemų savitumą: geografinę ir kultūrinę pasaulio kategorizacijos determinaciją kalboje; - susipažins su reikšmių bei semantinių grupių aprašymo principais ir galimybėmis;	Aiškinamasis, probleminis, demonstracinis metodai. Diskusinis ir interaktyvus metodai seminarų metu. Tiriamieji metodai (tikslinės literatūros skaitymas ir analizavimas, informacijos sisteminimas, pranešimų ir rašto darbų rengimas ir pristatymas).	Diskusijos paskaitose, darbas seminaruose, pranešimai. Individualus ir grupinis užduočių atlikimas. Analitiniai ir praktiniai rašto darbai. Egzaminas.

- gebės atlikti žodžio semantinės struktūros analizę, taikant paradigmą ir sintagminio metodų prieigas;		
- turės žinių apie kalbos pragmatiką kaip interpretacijos ir relevancijos (esminės informacijos) teoriją, atskleidžiančią ženklų ir simbolių santykį su vartotojais; - aktualizuos kalbos ženklų reikšmės vartosenoje supratimą; - turės žinių apie šnekos, arba kalbėjimo, aktų įvairovę, - gebės atlikti šnekos akto analizę per lokucinio, ilokucinio ir perlokucinio lygmenų prizmę; - suvoks žmogaus subjektyvumo raišką kalboje ir tekste; supras komunikacinio konteksto įtaką prasmės suvokimui; - mokės motyvuoti žodžio vartojimą tam tikruose kontekstuose bei formuoti efektyvios komunikacijos strategijas;	Aiškinamasis, probleminis, demonstracinis metodai. Diskusinis ir interaktyvus metodai seminarų metu. Tiriamieji metodai (tikslinės literatūros skaitymas ir analizavimas, informacijos sisteminimas, pranešimų ir rašto darbų rengimas ir pristatymas).	Diskusijos paskaitose, darbas seminaruose, pranešimai. Individualus ir grupinis užduočių atlikimas. Analitiniai ir praktiniai rašto darbai. Egzaminas.
- gebės kelti tikslus, pasirinkti užduočiai atlikti būtinus išteklius ir tinkamus metodus; - gebės planuoti veiklos etapus, apibrėždamas nenuspėjamos situacijos riziką, gebės pakoreguoti planą jo įgyvendinimo procese; - gebės atpažinti ir įvertinti reiškinius, išskirti / nustatyti jų sudedamąsias dalis, susieti skirtingas įžvalgas į darnią visumą, pateikti pagrįstas išvadas sprendžiant kompleksines problemas teoriniu ir praktiniu lygmenimis; gebės kritiškai vertinti savo pasiekimus.	Savarankiškas darbas. Pasirengimas seminarams, egzaminui.	Individualus ir grupinis užduočių atlikimas. Egzaminas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas
								Savarankiškai atliekamos užduotys

1. <i>Lingvistinės semantikos</i> objektas ir kryptys. Jos vieta ir reikšmė kalbotyroje. Loginė ir lingvistinė semantika.	2					2	6	Literatūros skaitymas. Atsakymų tezių parengimas. Pasirengimas diskusijoms.
2. Reikšmės apibūdinimo problema. Loginės reikšmės teorijos. Denotato ir signifikato sąvokos. G. Frėgės idėjos. Referencijos teorijos pagrindai.	2		2			4	6	Literatūros skaitymas. Pasirengimas diskusijoms/pranešimui. Praktiniai rašto darbai.
2. Leksinė semantika. Vienetai: žodis ir semema. Sememos struktūra.	2					2	6	Literatūros skaitymas. Atsakymų tezių parengimas. Pasirengimas diskusijoms.
3. Komponentų analizė kaip pagrindinis metodas žodžio reikšmės tyrinėjime. Komponentų analizės metodikos: situacijos analizė, paradigmškai susijusių žodžių analizė ir kt. Modelis "Prasmė – Tekstas" ir jo sudarymo istorija.	4		4			8	8	Literatūros skaitymas. Pasirengimas diskusijoms/pranešimui. Praktiniai rašto darbai.
4. Ch.Fillmore semantika: presupozicijos, asercijos, aktantų sąvoka. Sintaksinė semantika. W.Chafe's koncepcija.	2					2	6	Literatūros skaitymas. Atsakymų tezių parengimas. Pasirengimas diskusijoms.
5. A. Vežbickos „semantiniai primityvai“. Semantinės universalijos ir kultūriniai scenarijai A. Vežbickos koncepcijoje.	4		4			8	6	Literatūros skaitymas. Pasirengimas diskusijoms/pranešimui. Praktiniai rašto darbai.
6. <i>Lingvistinės pragmatikos</i> objektas ir kryptys. Jos vieta ir reikšmė kalbotyroje. Sintaksė, semantika, pragmatika ir retorika. Diskurso ir teksto perskyra. Lingvistinės pragmatikos santykis su logika ir filosofija. L.Wittgenstein'as apie „kalbos žaidimus“.	4					4	6	Literatūros skaitymas. Atsakymų tezių parengimas. Pasirengimas diskusijoms.
7. Bendravimo postulatai (P.Grice). P.Grice implikatūros teorija. Implikatūros tipai. Inferencija.	2		2			4	6	Literatūros skaitymas. Pasirengimas diskusijoms/pranešimui. Praktiniai rašto darbai.
8. Mandagumo teorijos (R.Lakoff, G.Leech), „įvaizdžio išsaugojimas“ (P.Brown, S.Levinson) Mandagumas kaip tautiškai bei kultūros determinuota kategorija.	4		4			8	8	Literatūros skaitymas. Pasirengimas diskusijoms/pranešimui. Praktiniai/analitiniai rašto darbai.
9. Kalbėjimas kaip veiksmas J.Austin'o koncepcijoje. Performatyvai ir konstatyvai. Lokucijos, ilokucijos ir perlokucijos sąvokos. Šnekos aktų klasifikacija (J.Austin, J.Searle). Netiesioginiai šnekos aktai.	4		2			6	8	Literatūros skaitymas. Pasirengimas diskusijoms/pranešimui. Praktiniai/analitiniai rašto darbai.
Pasirengimas egzaminui							19	
Iš viso	30		18			48	85	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas semestro metu	50 %	Semestro metu	Vertinimo formulė: $RV = (\sum RV : n)$, kur RV – Atsiskaitymų raštu vidurkis

			$\sum r_v$– pažymių suma n – atsiskaitymų raštu skaičius Praktinių rašto darbų vertinimo kriterijai: Atlikta 100% darbų = 10 balų Atlikta 90% darbų = 9 balų ir t.t. Analitinių rašto darbų vertinimo kriterijai (maks. 10 balų): Struktūra – rašto darbe pateikiamos visos teksto dalys, reikalingos temos atskleidimui (įvadas, pagrindinė dalis, išvados, literatūros sąrašas) (maks. 2 balai) Kalba – naudojama taisyklinga kalba ir terminija, tekstas atitinka mokslinio stiliaus reikalavimus, formuluotės aiškios ir suprantamos (maks. 2 balai) Referuojamos medžiagos apimtis – pasirinkta ne mažiau 3 šaltinių temos nagrinėjimui (maks. 1 balas) Teorijos išmanymas ir jos taikymas –pasirinkti šaltiniai tikslingai nagrinėjami ir korektiškai lyginami. darbo tema. Gebama aiškiai reikšti mintis, analizuoti ir apibendrinti (maks. 3 balai) Išvados –aiškios, lakoniškai apibendrinančios darbą ir jo rezultatus (maks. 2 balai) Pranešimo vertinimo kriterijai (maks. 10 balų) Turinys (atitinka darbo temą, tinkamai interpretuojami ir lyginami šaltiniai, pateikiama teiginius iliustruojanti medžiaga) (maks. 2 balai). Kalba (naudojama taisyklinga kalba ir terminija) (maks. 2 balai). Vaizdo medžiagos pateikimas ir struktūravimas (padeda atskleisti pranešimo turinį) (max. 2 balai). Pateikimas (laisvas, užtikrintas ir nepriklausomas nuo konspekto pasakojimas) (max. 2 balai). Atsakymai į auditorijos klausimus (max. 2 balai).																								
Egzaminas	50%	Sesijos metu	Egzamino vertinimas: maks. 20 taškų Atsakymai raštu į įvairių tipų skirtingo sunkumo klausimus bei praktinių užduočių atlikimas <table><tr><td>Taškai</td><td>Įvertinimas</td></tr><tr><td>20 – 19</td><td>10</td></tr><tr><td>18 – 17</td><td>9</td></tr><tr><td>16 – 15</td><td>8</td></tr><tr><td>14 – 13</td><td>7</td></tr><tr><td>12 – 11</td><td>6</td></tr><tr><td>10 – 9</td><td>5</td></tr><tr><td>8-7</td><td>4</td></tr><tr><td>6-5</td><td>3</td></tr><tr><td>4-3</td><td>2</td></tr><tr><td>2-1</td><td>1</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td></tr></table>	Taškai	Įvertinimas	20 – 19	10	18 – 17	9	16 – 15	8	14 – 13	7	12 – 11	6	10 – 9	5	8-7	4	6-5	3	4-3	2	2-1	1	0	0
Taškai	Įvertinimas																										
20 – 19	10																										
18 – 17	9																										
16 – 15	8																										
14 – 13	7																										
12 – 11	6																										
10 – 9	5																										
8-7	4																										
6-5	3																										
4-3	2																										
2-1	1																										
0	0																										

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Апресян Ю. Д.	1998	Лексическая семантика	Избранные труды, Т. 1	М.: Школа «Языки русской культуры»
Бондарко А. В.	1998	О стратификации семантики	Общее языкознание и теория грамматики: Материалы чтений, посвященных 90-летию со дня рождения С. Д. Кацнельсона. С. 51-63	Спб.: Изд-во СПбГУ
Кобозева М.И.	2008	Лингвистическая семантика		М.: Эдиториал УРСС
Кобозева М.И.	2003	Лингвопрагматический аспект анализа языка СМИ		М.: изд-во МГУ
Кронгауз М.	2011	Семантика		М.: Рос. гуманит. ун-т.
Маслова А.	2007	Введение в прагмалингвистику: учебное пособие		Москва: Флинта, Наука
Норман Б.Ю.	2009	Лингвистическая прагматика (на материале русского и других славянских языков): курс лекций		Минск: БГУ
Lyons, John	1981	Language, meaning, and context		Fontana, [London]
Papildoma literatūra				
Алпатов В.М.	2018	Вежливость и этикет (на русском и японском материале)	Moscow: Political encyclopedia	https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36771366
Вежицкая А.	1996	Концептуальные основы психологии культуры // Язык. Культура. Познание.		М.: Русские словари
Дементьев В.	2006	Непрямая коммуникация,		https://www.elibrary.ru/item.asp?id=1452036
Ерофеева Е.В.	2016	Прямые и косвенные способы выражения речевого акта просьбы во французском языке		https://www.elibrary.ru/item.asp?id=26603749
Костомаров В.Г.	1967	Русский речевой этикет	Русский язык за рубежом. № 1. 56-62.	
Кронгауз М.А.	2018	Речевой этикет		https://postnauka.ru/video/12524
Ларина Т.В.	2009	Категория вежливости и стиль коммуникации:		Москва: Языки славянской культуры

		сопоставление английских и русских лингвокультурных традиций.		
Мельчук И.А.	1999	Опыт теории лингвистических моделей «СМЫСЛ ↔ ТЕКСТ»		М.: Школа «Языки русской культуры»
Некрасова К., Науменко М.	2015	Косвенный речевой акт просьбы в английском языке		https://cyberleninka.ru/article/n/kosvennyy-rechevoy-akt-prosby-v-angliyskom-yazyke
	1982	Лингвистические проблемы референции	Новое в зарубежной лингвистике. Выпуск XIII ЛОГИКА И ЛИНГВИСТИКА (Проблемы референции)	https://classes.ru/grammar/157.new-in-linguistics-13/source/worddocuments/_html
Ратмайр Р.	2003	Прагматика извинения: сравнительное исследование на материале русского языка и русской культуры / пер. с нем. Е. Араловой.		М.: Языки славянской культуры
Ратмайр Р.	2009	«Новая русская вежливость» — мода делового этикета или коренное прагматическое изменение?	Вопросы языкознания 1. 63-81	http://vja.ruslang.ru/ru/archive/2009-1/63-81
Руднева, Е.А., 2018.	2018	Стратегии лингвистической вежливости в спонтанном речевом взаимодействии.	Диссертация на соискание степени канд. фил. наук.	https://iling-ran.ru/web/ru/theses/rudneva
Серль Дж.	1986	Косвенные речевые акты	Новое в зарубежной лингвистике: Вып. 17. Теория речевых актов	М.: Прогресс
Соколов М.	2015	Социальное «лицо»		https://postnauka.ru/video/47812
Формановская Н.И.	2005	Культура общения и речевой этикет.		М.: ИКАР
Формановская Н. И.	2002	Речевое общение: коммуникативно-прагматический подход: монография.		М.: Русский язык

Brown P.	1987	Politeness: Some Universals in Language Usage		Cambridge University Press https://books.google.lt/books?id=OG7W8yA2XjcC&pg=PR7&hl=ru&source=gbv_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false
Duskaeva L.	2020	Speech Etiquette in Online Communities: Medialinguistics Analysis.	Russian Journal of Linguistics, Vol. 24, No. 1, 56-79.	https://doi.org/10.22363/2687-0088-2020-24-1-56-79
Goffman E.	1972 (1955)	On Face Work: an Analysis of Ritual Elements in Social Interaction	Communication in Face-to Face Interaction. 319-346	Harmondsworth: Penguin
Larina, Tatiana. 2015.	2015	Culture- specific communicative styles as a framework for interpreting linguistic and cultural idiosyncrasies.	International Review of Pragmatics 7 (5). 195-215.	https://www.academia.edu/21796301/Culture_Specific_Communicative_Styles_as_a_Framework_for_Interpreting_Linguistic_and_Cultural_Idiosyncrasies
Rathmayr, R.	2008	Intercultural aspects of new Russian politeness.	WU Online Papers in International Business Communication / Series One: Intercultural Communication and Language Learning, 4.	Vienna: WU Vienna University of Economics and Business. https://epub.wu.ac.at/1060/

Atnaujinta 2023. 09.